

Міністерство освіти і науки
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

проф. Р.М. Постоловський

2020 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 «ФІЛОЛОГІЯ
(УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА)»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста,
бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного
року здобувають ступінь бакалавра**

Схвалено вченою радою факультету української філології
Протокол № 3 від 12 березня 2020 р.

Голова вченої ради
факультету української філології доц. Н. П. Щербачук

Схвалено навчально-методичною комісією факультету української філології
Протокол № 5 від 5 березня 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії
факультету української філології доц. Н. В. Гаврилук

Голова фахової атестаційної комісії доц. Д. В. Кравець

Розробники: проф. Совтис Н. М.
доц. Шкарбан Т.М.
доц. Крупка М. А.
доц. Тхорук Р.Л.

Рівне – 2020

Програма фахового випробування зі спеціальності «Українська мова і література» для вступників на здобуття ступеня «Бакалавр» на основі ступеня молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра / Н. М. Совтис, Т. М. Шкарбан, М. А. Крупка, Р. Л. Тхорук. – Рівне : РДГУ, 2020. – 17 с.

Розробники:

Совтис Н. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови імені проф. К. Ф. Шульжука;

Шкарбан Т. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені проф. К. Ф. Шульжука;

Крупка М. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Тхорук Р. Л., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Рецензенти:

Мединська Н. М., доктор філологічних наук, доцент, проректор з навчально-методичної роботи, професор кафедри української мови та літератури Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені акад. Степана Дем'янчука

Оздемір О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії світової літератури

Програма вступного іспиту з української мови і літератури для вступників на здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки в загальноосвітньому навчальному закладі, зміст основних освітніх компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданнях кафедри української мови імені проф. К. Ф. Шульжука (протокол № 2а від 25 лютого 2020 р.), кафедри української літератури (протокол № 2 від 3 лютого 2020 р.).

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	7
УКРАЇНСЬКА МОВА	7
Загальні відомості про мову	7
Фонетика. Графіка	7
Лексикологія. Фразеологія	7
Будова слова. Словотвір	7
Морфологія	7
Синтаксис і пунктуація	9
Стилістика	10
Орфоепія	10
Орфографія	10
Розвиток мовлення	11
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	11
Усна народна творчість	11
Давня українська література	11
Літературний процес перших десятиліть XIX ст.	11
Літературний процес 40–60- років XIX ст.	11
Літературний процес 70–90-х років XIX ст.	11
Літературний процес кінця XIX–поч. XX ст.	11
Літературний процес XX століття (1900–1940)	11
Літературний процес XX ст. (50-ті – 90-ті роки)	12
Сучасний літературний процес	12
Елементи теорії літератури	12
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	14
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вступного випробування – визначити рівень засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних умінь з української мови і літератури, передбачених програмою повної загальної середньої освіти, та перевірити здатність до опанування навчальної програми ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 035 «Філологія (Українська мова та література)».

Програма включає широкий перелік тем з української мови та творів з української літератури. Матеріал програми з української мови структуровано за такими розділами: «Фонетика. Орфоепія», «Графіка. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис і пунктуація», «Стилістика», «Розвиток мовлення».

Програма з української літератури побудована за хронологічним принципом і складається з таких розділів: «Усна народна творчість», «Давня українська література», «Література XVIII – початку XX століття», «Література XX століття», «Сучасний літературний процес», «Елементи теорії літератури».

Вступник повинен **знати**:

- звуковий склад української мови, поняття про основні фонетичні процеси і зміни (уподібнення, спрощення, чергування); співвідношення звуків і букв;
- сучасні орфоепічні норми та правила орфографії;
- лексичне значення слова, словниковий склад української мови з погляду походження, сфер уживання, емоційного забарвлення, активний і пасивний словник української мови; значення фразеологізмів;
- будову слова (значущі частини слова);
- морфологічні ознаки, синтаксичну роль, значення та особливості всіх частин мови;
- типи, форми і будову синтаксичних одиниць, способи вираження головних і другорядних членів речення, класифікацію простого і складного речення;
- пунктуаційні правила;
- ознаки та особливості стилів української мови;
- зміст літературних творів, передбачених програмою;
- особливості естетики бароко, романтизму, реалізму, модернізму, імпресіонізму, визначати їх ознаки у відповідних художніх текстах;
- визначення різних жанрових форм, тропів, риторичних фігур;
- напам'ять поетичні тексти, передбачені програмою;
- місце літературного тексту в естетичній системі епохи;
- основні теоретико-літературні поняття;
- художні тексти та головні риси біографії письменників;
- місце й роль митця в літературному процесі.

Вступник повинен **вміти**:

- виявляти фонетичний склад слів; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків;
- наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм;
- розташовувати слова за алфавітом;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів;
- пояснювати значення фразеологізмів;
- виділяти у слові закінчення та основу, членувати основу на значущі частини;

- розпізнавати в тексті різні частини мови; відмінювати іменники, прикметники, числівники, займенники; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; правильно поєднувати числівники з іменниками; визначати часи й способи дієслів; використовувати один час і спосіб у значенні іншого; розрізняти дієприкметники й дієприслівники;
- добирати й комунікативно доцільно використовувати слова різних частин мови в мовленні;
- розрізняти словосполучення й речення, речення різних типів і видів, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення; розпізнавати види головних і другорядних членів речення; аналізувати й схематично зображати будову складних речень;
- комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості різних типів речень у мовленні;
- замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати;
- правильно розставляти пунктуаційні знаки в реченні;
- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них;
- аналізувати проблемно-тематичний рівень, особливості сюжетної організації художніх текстів;
- визначати віршові розміри, характер строф, римування поезій;
- аналізувати і зіставляти літературознавчі факти, погляди, версії щодо проблемних питань;
- коментувати особливості роду і жанру літературних творів;
- орієнтуватися в естетичних стилях і напрямках;
- аналізувати художній твір у контексті культурних зв'язків періоду;
- визначати жанр, сюжет, композицію, образну систему творів;
- виразно читати напам'ять усі художні тексти, передбачені програмою;
- визначати в літературному творі тропи (епітет, порівняння, метафору, алегорію, гіперболу);
- розрізняти види й жанри усної творчості.

Інформація щодо проведення вступного випробування:

- допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності екзаменаційного листка та документа, який засвідчує особу (паспорта, свідоцтва про народження тощо);
- вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ;
- вступне випробування проходить в усній формі; вступнику дається час для підготовки;
- вступникам, які беруть участь в усному вступному випробуванні дозволяється мати при собі ручку з чорнилом (пастою);
- вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань; заміна завдань не дозволяється;
- екзаменаційний білет містить два питання: перше – з української мови (орфоепічно правильно прочитати текст, визначити його належність до певного стилю, виконати практичні завдання з фонетики, орфографії, лексикології, фразеології чи граматики української мови та обґрунтувати їх теоретичними положеннями), друге – з української літератури (аналіз художнього твору; прочитати вірш зі шкільної програми напам'ять);
- вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань;
- під час вступного випробування не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкованими, рукописними інформаційними джерелами;

- запис відповіді на екзаменаційні завдання здійснюється в аркуші усної відповіді, під якою ставиться підпис вступника та членів екзаменаційної комісії;
- вступники, які не з'явилися на вступне випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного вступного випробування з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу вступних випробувань;
- перескладання вступного випробування не дозволяється.

Норми часу:

- на проведення консультацій перед вступним випробуванням – 2 години на потік (групу);
- на проведення вступних випробувань в усній формі – 0,25 год. на одного вступника (кількість членів комісії на потік (групу) вступників не більше трьох осіб).

Для оцінювання результатів вступних випробувань використовується 200-бальна шкала: «**відмінно**» відповідає **180–200** балам; «**добре**» відповідає **150–179** балам; «**задовільно**» відповідає **100–149** балам; «**незадовільно**» відповідає **0–99** балам.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Загальні відомості про мову

Українська мова – національна мова українського народу. Роль державної мови в суспільстві. Поняття літературної мови. Мовна норма. Типи мовних норм. Основні розділи науки про мову.

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних.

Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: морфологічні (префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безафіксний (нульової суфіксації), основоскладання та словоскладання) та неморфологічні (перехід з однієї частини мови в іншу, переосмислення значення слова, зрощення). Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах. Морфологічні явища у процесі словотвору (чергування, усичення основи та ін.).

Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Критерії виокремлення слів різних частин мови. Традиційна класифікація частин мови. Поділ слів на повнозначні частини мови та службові, змінні та незмінні. Основні граматичні поняття.

Іменник. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник. Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників (вищий і найвищий), способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник. Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- один, одна;
- два, три, чотири;
- від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- сорок, дев'яносто, сто;
- двісті – дев'ятсот;
- нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- збірні;
- дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Синтаксичні параметри числівника.

Займенник. Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Час дієслова (минулий, теперішній, майбутній). Способи дієслова (дійсний, умовний, наказовий). Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник. Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Прийменник. Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові,

умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка. Частина як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук. Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис і пунктуація

Синтаксис як розділ граматики. Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.

Словосполучення. Поняття про словосполучення. Підрядний і сурядний зв'язок між словами у словосполученні. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами.

Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченнях з однорідними і неоднорідними означеннями. Розділові знаки в реченнях з узагальнювальними словами до однорідних членів. Розділові знаки у реченнях з відокремленими означеннями. Розділові знаки у реченнях з відокремленими прикладками. Розділові знаки у реченнях з відокремленими обставинами. Розділові знаки у реченнях з відокремленими додатками. Розділові знаки у реченнях з відокремленими уточнювальними членами речення. Розділові знаки у реченнях зі вставними і вставленими конструкціями. Розділові знаки у реченнях із звертаннями.

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний), способи їх вираження. Тире між підметом і присудком. Тире на місці пропущеного члена речення.

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення (узгоджене й неузгоджене). Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: інтонація й сполучники або сполучні слова; інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю. Розділові знаки у складносурядних реченнях.

Підрядний сполучник й сполучні слова у складнопідрядному реченні. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях.

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в них.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Стилістика

Поняття стилю. Функціонально-стильові різновиди (стилі) сучасної української літературної мови, сфера їх використання, призначення, основні ознаки та особливості мовної організації (на лексичному та граматичному рівнях).

Стилістичні засоби (ресурси) сучасної української літературної мови. Фігури мови (тропи). Види тропів: порівняння, метафора, метонімія, епітет, гіпербола, оксюморон, перифраз, персоніфікація.

Орфоепія

Вимова голосних звуків (наголошених та ненаголошених) української мови. Вимова приголосних звуків української мови. Вимова груп приголосних. Чергування звуків в українській літературній мові. Чергування приголосних. Чергування голосних.

Зміни приголосних за їх збігу. Зміни приголосних у потоці мовлення. Спрощення в групах приголосних.

Наголос.

Орфографія

Поняття орфограми та орфографічного правила. Принципи української орфографії. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання знака м'якшення. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Правила правопису слов'янських прізвищ і географічних назв. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *-н-* та *-ни-* у прикметниках і дієприкметниках, *НЕ* з різними частинами мови.

Розвиток мовлення

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Усна народна творчість

Особливості соціально-побутової лірики.

Обрядова поезія календарного циклу.

«Засвіт встали козаченьки», «Ой летіла стріла», «Чи не той то Хміль», «Дума про Марусю Богуславку», «Ой Морозе, Морозенку», «Віють вітри».

Давня українська література

«Повість минулих літ», «Слово про похід Ігорів».

Григорій Сковорода. «Всякому місту – звичай і права», «Delibertate», «Бджола і Шершень».

Літературний процес перших десятиліть ХІХ ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Григорій Квітка-Основ'яненко. «Маруся».

Літературний процес 40–60- років ХІХ ст.

Тарас Шевченко. «Катерина», «Заповіт», «Сон (У всякого своя доля)», «Кавказ», «І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм...».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Літературний процес 70–90-х років ХІХ ст.

Іван Нечуй - Левицький. «Кайдашева сім'я».

Панас Мирний та Іван Білик. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Мойсей», «Чого являєшся мені у сні?», «Захар Беркут».

Літературний процес кінця ХІХ–поч. ХХ ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo».

Леся Українка. «Лісова пісня», «Contraspem, spero»,

Василь Стефаник. «Камінний хрест».

Ольга Кобилянська. «Valsemelancolique».

Літературний процес ХХ століття (1900–1940)

Микола Вороний. «Блакитна Панна».

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..».

Павло Тичина. «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пам'яті тридцяти», «О панно Інно».

Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...».

Володимир Сосюра. «Любіть Україну».

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».

Юрій Яновський. «Майстер корабля».

Валер'ян Підмогильний. «Місто».
Микола Куліш. «Мина Мазайло».
Олександр Довженко. «Зачарована Десна».
Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».
Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».
Євген Маланюк. «Уривок з поеми».

Літературний процес ХХ ст. (50-ті–90-ті роки)

Іван Багряний. «Тигролови».
Олесь Гончар «МодриКамень» .
Василь Симоненко. «Задивляюсь у твої зіниці...», «Ти знаєш, що ти людина...», «Лебеді материнства».
Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай».
Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».
Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...».
Андрій Малишко «Пісня про рушник».
Дмитро Павличко. «Два кольори».
Іван Драч. «Балада про соняшник».
Василь Голобородько. «Наша мова».

Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання («Бу-Ба-Бу», «Нова дегенерація», «Пропала грамота», «ЛуГоСад»). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І.Малковича. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

Елементи теорії літератури

Знати та вміти визначати такі тропи: епітет, порівняння, метафора, алегорія, гіпербола, метонімія, оксиморон; риторичні фігури (інверсія, тавтологія, антитеза, анафора, епіфора, паралелізм). Розрізнати іронію, сатиру, сарказм, гротеск, бурлеск та травестію. Розуміти поняття художній образ, прототип, тема й мотив, сюжет, композиція та позасюжетні елементи. Пояснити, що таке імпресіонізм, романтизм, модернізм, реалізм, експресіонізм.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою.

Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Вступник демонструє нерозуміння суті мовного явища, невміння послуговуватися лінгвістичними термінами, сплутує мовні факти і, зрештою, не здатний відтворити відповідний матеріал. Вступник припускається грубих фактичних, граматичних, мовностилістичних помилок. Відсутність ілюстрацій доводить нерозуміння вступником висвітлюваних лінгвістичних проблем.

II рівень – середній. Вступник в основному правильно висвітлює суть лінгвістичної проблеми, але не здатний самостійно аналізувати, робити висновки, узагальнювати. Використовувані ілюстрації не завжди доречні й правильні. Відповіді бракує послідовності, логічності, повноти. Трапляються окремі серйозні фактичні, граматичні, мовностилістичні помилки.

III рівень – достатній. Вступник правильно й послідовно викладає лінгвістичний матеріал, у якому відсутні фактичні помилки. При цьому вступник повинен виявити вміння аналізувати мовні явища, робити відповідні узагальнення й наводити грамотні приклади. Допускаються одна-дві негрубі помилки й несуттєві неточності, які не руйнують загальну послідовну картину певної лінгвістичної проблеми. Вступник повинен знати теоретичний матеріал та володіти навичками текстового аналізу на рівні цілісного уявлення про певне літературне явище.

IV рівень – високий. Вступник повинен вільно володіти лінгвістичним матеріалом, демонструючи його послідовний, логічний та повний виклад. Відповідь (при потребі) повинна містити грамотний історичний коментар. Наукову ймовірність і переконливість обраного вступником погляду на певну лінгвістичну проблему необхідно підтвердити доречними й коректними ілюстраціями. Вступник не повинен припускатися фактичних, граматичних і мовностилістичних помилок.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей
вступників під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника неправильні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	0-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмового матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмового матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	150-179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмового матеріалу.	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Навчальні посібники й підручники

1. Авраменко О. Українська література : Підручник для 9 класу / О. Авраменко, Г.Дмитренко. – К. : Грамота, 2009.
2. Авраменко О. Українська мова та література. Довідник : завдання в тестовій формі / О. Авраменко, М. Блажко. – К. : Грамота, 2012. – Ч.1.
3. Авраменко О. Українська мова та література. Довідник : завдання в тестовій формі / О. Авраменко. – К. : Грамота, 2012. – Ч.2.
4. Ваш репетитор: посібник / За ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2000. – 72 с.
5. Возняк М. Історія української літератури. – К., 1994.
6. Давня література : Хрестоматія / Упорядк., примітки, передмова М.Сулима. – К. : Освіта, 1992.
7. Єфремов С. Історія українського письменства. – К. : Феміна, 1996.
8. Історія української літератури : У 2 т. –Т.1. –К., 1988.
9. Ковалів Ю. Українська література : 11 клас : Підручник для середньої загальноосвітньої школи / Ю.Ковалів та ін. / За ред. Р.Мовчан. – К. : Ірпінь, 2001.
10. Козачук Г. О. Підвищення грамотності учнів: навчально-методичний посібник / Г.О. Козачук. – К.: Освіта, 1995. – 161 с.
11. Козачук Г.О. Українська мова: практикум: навч. посіб. / Г. О. Козачук. – К.: Вища шк., 1991.
12. Козачук Г.О. Практичний курс української мови: навч. посіб. / Г. О. Козачук., Н. Г. Шкуратяна, Н. Г. Шкуратяна. – К.: Вища шк., 1993. – 367 с.
13. Курило О. Зауваги до сучасної української літературної мови / О. Курило. – К.: Основи, 2008. – 303 с.
14. Літературознавчий словник-довідник. – К., 1997.
15. Методичні рекомендації і вправи з української мови. Орфографія / Уклад. С. В. Шевчук. – К.: КДП, 1991.
16. Мовчан Р. Українська література : Підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів/ Мовчан Р. – К. : Генеза, 2006.
17. Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ : навч. посіб. / С. А. Омельчук. – К.: Грамота, 2009. – 223 с.
18. Плющ М. Я. Словотворення та вивчення його в школі / М. Я. Плющ. – К. : Рад. шк., 1985.
19. Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. Ч. 1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. – К. : Вища шк., 2005. – 286 с.
20. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради: навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. / О. Д. Пономарів. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.
21. Складні питання сучасного українського правопису. – К.: Наукова думка, 1980. – 221 с.
22. Степанишин Б. Українська література : Підручник для 9 класу. – К. : Освіта, 2001.
23. Струганець Л. В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття / Л. В. Струганець. – Тернопіль: Астон, 2002.
24. Струганець Л. В. Теоретичні основи культури мови: навч. посіб. / Л. В. Струганець. – Тернопіль, 1997. – 96 с.
25. Тоцька Н. І. Українська пунктуація: практикум: навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К.: Вища школа, 1990.
26. Українська мова: енциклопедія. – К.: Укр. енциклоп., 2000.
27. Українська література. Підручник для 10 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / Г. Семенюк, М. Ткачук, О. Слоньовська. – К. : Освіта, 2011. – 416с.
28. Українська пунктуація: метод. посіб. / За ред. С.В. Шевчук. – К.: УДПУ, 1994.

29. Український правопис. – Харків: Фоліо, 2019. – 348 с.
30. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : У 4 кн. – К., 1994. – Кн. 1–3.
31. Фурдуй М. І. Українська мова: практикум з правопису: навч. посіб. / М. І. Фурдуй. – К.: Либідь, 2003.
32. Хропко П. Українська література : Підручник для 10 класів / Хропко П. – К. : Освіта, 2001.
33. Чак Є. Д. Складні питання граматики та орфографії / Є. Д. Чак. – К.: Радянська школа, 1978. – 127 с.
34. Чукіна В. Ф. Граматика української мови в таблицях і схемах / В. Ф. Чукіна.– К. : Логос, 1997. – 140 с.
35. Чукіна В. Ф. Український правопис у таблицях і схемах / В. Ф. Чукіна. – К.: Логос, 1998. – 180 с.
36. Шевчук С. В. Практикум з української мови: модульний курс: навч. посіб. / С. В. Шевчук, Т. М. Лобода, Т. М. Лобода. – К.: Вища школа, 2006. – 326 с.
37. Шкурятяна Н. Г. Методика вивчення орфографії: посіб. для учителів / Н. Г. Шкурятяна. – К.: Рад. шк., 1985.
38. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – 4-те вид. / І. П. Ющук.– К.: Освіта, 2000. – 254 с.

Словники й довідники

39. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003.
40. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ – Ірпінь, 1991–2001.
41. Волощак М. Неправильно – правильно: довідник з українського слововживання: за матеріалами засобів масової інформації / М. Волощак. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2000. – 128 с.
42. Довідник з культури мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Вища школа, 2005. – 400 с.
43. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. – К.: Либідь, 2001. – 224 с.
44. Калашник В. С. Словник фразеологічних антонімів української мови / В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз. – К.: Довіра, 2006. – 349 с.
45. Клименко Н. Ф. Словник афіксальних морфем української мови / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський, Т. І. Недозим. – К., 1998. – 434 с.
46. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. – К.: Довіра, 2002. – 170 с.
47. Культура української мови: довідник / За ред. В. М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 394 с.
48. Куньч З. Риторичний словник / Ред. Л. О. Пустовіт. – К.: Рідна мова, 1997. – 341 с.
49. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
50. Новий російсько-український політехнічний словник: 100 000 термінів-словосполучень / Уклад. М. Зубков. – Х.: Гриф, 2005. – 952 с.
51. Новий російсько-український словник-довідник юридичної, банківської, фінансової, бухгалтерської та економічної сфери: Близько 85 тис. слів / Уклад. С. Я. Єрмоленко та ін. – К. : Довіра, 1998. – 783 с.
52. Новий тлумачний словник української мови: Близько 200000 слів / Уклад. : В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – К.: Вид-во «Аконіт», 2007.
53. Орфоепічний словник української мови: В 2-х т. / За ред. М. М. Пещак. – К.: Довіра, 2001.
54. Полюга Л. М. Словник антонімів / Л. М. Полюга. – К.: Рад. школа, 1987. – 173 с.

55. Російсько-український словник наукової термінології: Біологія. Хімія. Медицина / П. Вассер, І. О. Дудка, В. І. Єрмоленко та ін. – К.: Наук. думка, 1996. – 660 с.
56. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про землю та космос. – К.: Наук. думка, 1998. – 888 с.
57. Сербенська О. Екологія українського слова: практичний словничок-довідник / О. Сербенська, М. Білоус. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2003. – 68 с.
58. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К.: Знання, 2004. – 367 с.
59. Словник епітетів української мови. – К., 1998.
60. Словник іншомовних слів / Уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – К.: Наукова думка, 2000. – 680 с.
61. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К.: Наукова думка, 1999 – 2000.
62. Словник синонімів української мови. – К.: Наукова думка, 2001. – Т. 1; 2001. – Т. 2.
63. Словник сучасного українського сленгу / Упорядник Т. М. Кондратюк. – Харків : Фоліо, 2006. – 350 с.
64. Словник української мови : В 11-ти т. / І. К. Білодід та ін. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980.
65. Словник фразеологічних антонімів української мови / В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз. – К. : Довіра, 2006. – 349 с.
66. Ставицька Л. Український жаргон: словник / Л. Ставицька. – К.: Критика, 2005. – 496 с.
67. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів / Л. В. Струганець. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2000. – 87 с.
68. Сучасний словник іншомовних слів / Уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006. – 789 с.
69. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики. – К.: Довіра, 2003. – 623 с.
70. Фразеологічний словник української мови: У 2-х т. / Уклад. : В. М. Білоноженко та ін. – К.: Наук. думка, 1993.
71. Фразеологічний словник української мови : В 2 кн. – К., 1999. – Кн. 1 – 2.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. www.students.net.ua
2. www.osvita.org.ua
3. www.school.edu-ua.net
4. www.mon.gov.ua
5. www.nbu.gov.ua
6. www.rshu.edu.ua

Художні тексти

1. <http://poetry.uazone.net>
2. <http://www.ukrcenter.com/library/default.asp>
3. <http://www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html>
4. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Index_Lit.php
5. <http://lib.proza.com.ua/>
6. <http://virchi.narod.ru/kollekshn-avtor.htm>
7. <http://www.proza.com.ua/enc/>
8. <http://poetyka.uazone.net/>
9. <http://ukrlib.com>

Літературна критика

1. <http://www.litopys.narod.ru>
2. <http://exlibris.org.ua>
3. <http://ae-lib.org.ua/>
4. <http://www.ukrlit.vn.ua/>
5. <http://ukrlit.blog.net.ua>
6. <http://chtyvo.org.ua>
7. <http://www.chl.kiev.ua/>
8. <http://ukrlife.org>
9. <http://litakcent.com/>
10. <http://sumno.com/>

Літературознавчі журнали та газети

1. <http://magazines.russ.ru/>
2. <http://vitchyzna.ukrlife.org>
3. <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/>
4. <http://www.nbu.gov.ua/portal/>
5. <http://www.slovoichas.in.ua/>

Електронні бібліотеки

1. <http://www.nbu.gov.ua/>
2. <http://www.library.lviv.ua/>
3. <http://www.lib.rv.ua/>
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
5. <http://www.library.ukma.kiev.ua/>
6. <http://www.uosa.uar.net/php/lib/>